

Groei productie industrie houdt aan

DEN HAAG De groei van de productie in de Nederlandse industrie houdt aan.

De gemiddelde dagproductie was in april 2,1 procent hoger dan in april 2013, aldus het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Vanaf oktober 2013 lag de productie onafgebroken hoger dan in dezelfde periode een jaar eerder. Dat is in lijn met het gestaag toegenomen producentenvertrouwen in de industrie sinds eind 2012, aldus het CBS.

Het toegenomen vertrouwen is terug te zien in de bezettingsgraad van de industrie die al een jaar toeneemt. Verder namen in

de eerste maanden van dit jaar ook de investeringen in productiecapaciteit toe, zoals in machines, installaties en computers.

De productiegroei doet zich voor in bijna alle sectoren. Van de vier grootste branches in de industrie produceerde alleen de voedings- en genotmiddelenindustrie minder dan een jaar eerder (1,4 procent).

De productiestijging in de chemische, aardolie-, rubber- en kunststofverwerkende industrie, de elektrotechnische en machine-industrie, en de basismetalen- en metaalproductenindustrie bedroeg respectievelijk 5,8, 2,1 en 3,1 procent.

Fokker akkoord met miljoenschikking

HOOFDDORP Fokker Services heeft een schikking getroffen met de Amerikaanse autoriteiten ter waarde van 15,5 miljoen euro.

De leverancier van onderhoudsdiensten voor vliegtuigen heeft in het verleden zaken gedaan met landen waarvoor Amerikaanse handelssancties golden. Fokker Services leverde in de periode 2005-2010 in het kader van het onderhoud aan bestaande Fok-

kertoestellen onderdelen aan klanten in Soedan, Iran en Birma (Myanmar). Dat had niet mogen. Daarom betaalt de onderneming een boete, die overigens nog door de rechter moet worden goedgekeurd.

Het onderhoudsbedrijf, dat deel uitmaakt van Fokker Technologies, ontdekte de verboden transacties zelf en meldde ze in 2010 aan de Amerikaanse autoriteiten. Het heeft volledig meegeerkt aan het onderzoek.

KIJK

Sociale verbanden

Gerrit Gorter

B laderend door een 'geschiedenis' van de stad Amsterdam viel het me op tot hoeveel sociale verbanden een burger in de zeventiende eeuw vrijwel automatisch behoorde. Familie, kerk, gilde, schutterij dan wel burgerwacht – het waren instellingen die mensen met de samenleving verbonden. In de eenentwintigste eeuw is daar alleen de familie van over en ook dat soort verbanden is losser dan vroeger.

Typisch voor de negentiende-eeuwse Duitse burger was zijn veronderstelde ontplooiing via *Bildung und Beruf*. Aan de ene kant ontwikkelde het individu zich intellectueel via studie van wetenschappen, filosofie, kunst. Aan de andere kant was er de vraag hoe het individu zich in de samenleving voegde. Die weg zou via het beroep moeten lopen. Het beroep zou de brug tussen individu en samenleving moeten zijn.

Het beroep werd opgevat als een serieuze zaak, als een roeping bijna, het woord zegt het al. Voeg daarbij typisch burgerlijke deugden als ordelijkheid, plichtsbepalend en spaarzaamheid en we zien de Duitse burger nauwgezet zijn maatschappelijke taak vervullen en aldus in de samenleving opgenomen worden.

Vervult het beroep tegenwoordig

eenzelfde functie? Dat lijkt er wel op. Eén van de onaangename gevolgen van werkloosheid, naast een zeker inkomensverlies, is dat een min of meer vanzelfsprekende band met de samenleving is doorgesneden. Daarnaast ontlenen mensen een deel van hun identiteit niet zelden aan hun beroep. De standensamenleving mag dan zijn verdwenen, het beroep bepaalt nog steeds iemands plek in de maatschappelijke hiërarchie.

Feitelijk speelt het beroep in dit opzicht nu een nog belangrijker rol dan in het zeventiende-eeuwse Amsterdam of het negentiende-eeuwse Duitsland. Min of meer automatische verbanden met de samenleving ontbreken immers. Niet voor niets gaan veel gepensioneerden op zoek naar vrijwilligerswerk om zo de band met de samenleving te behouden of te herstellen.

Het een en ander betekent dat het van belang is zo veel mogelijk mensen bij het arbeidsproces te blijven betrekken. Als volledige werkgelegenheid steeds meer onmogelijk blijkt te worden, moeten we de beschikbare banen beter verdelen. Werkloosheid zoals bijvoorbeeld in Spanje, waar een kwart van de beroepsbevolking zonder werk zit en de jeugdwerkloosheid tot 50 procent oploopt, is niet bepaald bevorderlijk voor de sociale samenhang.

▲ Geert Visser.
Foto Corné Sparidaens

Besparingen op

Geert Visser

De zorg is de grootste werkgever in Noord-Nederland. De sector omvat in het landsdeel 20 procent van de banen. Het aantal arbeidsplaatsen in de zorgsector is in het Noorden ook relatief hoog. In Noord-Nederland zijn gemiddeld 88 mensen op de 1000 inwoners in de zorg actief, landelijk zijn dat er 78. Dat is waarschijnlijk verklaarbaar door het relatief grote aantal 65-plussers in de drie noordelijke provincies: 18,3 procent tegen 16,8 procent landelijk.

In de onderzochte periode 2008-2013 is ondanks de crisis het aantal

zorgbanen stevig gegroeid, in het Noorden met 11,5 procent tegen 9,0 procent landelijk. De groei was het grootst in Friesland (13,3 procent), en Groningen (9,4 procent). Deze toename was het sterkst in zorgbanen gericht op genezing (ziekenhuis, huisarts, revalidatie): 16,2 procent. De verzorging (onder meer verzorgingstehuis, thuiszorg en geestelijke gezondheidszorg) groeide minder snel, met 10,2 procent.

De sterke groei komt voort uit de toenemende zorgbehoefte van de bevolking. Dit is onder meer te verklaren door de groei van het aantal 65-plussers: zowel in het Noorden

Sensor maakt de

Het aantal banen én de werkdruk namen in de crisisjaren 2008-2013 toe in de zorg, de grootste werkgever in Noord-Nederland. In aflevering 3 van de serie 'Het Noorden en de crisis' de cijfers, de analyse van bureau 'E & E advies' en een vinding van het Asser bedrijf SmarterVision.

John Geijp

De SOS (slimme optische sensor) maakt de nachtronde door de zorgverlener overbodig. Het product dat het bedrijf SmarterVision in Assen heeft ontwikkeld, helpt hem om 's nachts te waken over dementerende bejaarden. Hij krijgt via de tablet of smartphone een signaal als ze zich verroeren. Aan de hand van een korte video-opname kan hij vervolgens beslissen of het nodig is bij hen een kijkje op de kamer te nemen.

Directeur Eugène de Geus (54): „SOS vermindert de werkdruk van de zorgverlener en draagt daardoor bij aan zijn arbeidsvreugde. En het geeft de cliënt rust en meer privacy. Daar komt 's nachts niet steeds iemand binnen die misschien ook nog even het licht aandoet.”

SmarterVision ontwikkelt software voor videoanalyses. De programmatuur selecteert uit opnames de bewegingen of situaties die specifiek voor de gebruiker van belang zijn. De Geus: „Je kunt bijvoorbeeld gewaarschuwd worden als een auto ergens parkeert waar dat niet mag. Of als op een weg een file ontstaat.”

Het Asser bedrijf levert producten voor verkeersmanagement en de beveiligingsbranche, maar richt zich met de SOS nu ook op de zorg. Het registreert 's nachts de bewegingen van de bejaarden, die erop kunnen duiden dat ze hulp nodig hebben. Zoals uit bed stappen, de kamer verlaten en naar het toilet gaan.

De Geus: „Dat laatste levert bij demente bejaarden vaak problemen op. Ze worden moeilijk wakker. Als ze druk op de blaas hebben, gaan ze toch naar het toilet. Dan is er een grotere kans dat er iets mis gaat. Als ze te lang weg blijven, kun je dat met de SOS vaststellen. Ook als de patiënt

onrustig is in bed, geeft het systeem een signaal.”

SOS is anderhalf jaar beproefd in onder meer het Zuidlaarder verpleeghuis Lentis De Enk. Het is inmiddels op de markt. „Ze staan ervoor in de rij”, zegt De Geus.

Hij legt de hardware op tafel die nodig is om de SOS te laten functioneren. Het geheel heeft nog het meest weg van een lamp. De voorname componenten zijn een microfoon, een camera en infraroodlampen, die het mogelijk maken in het donker opnames te maken. Die onderdelen gaan schuil achter een donker plaatje.

De Geus: „De mensen kunnen onrustig worden als ze een camera of de lampjes zien. De enige verbinding die het kastje nodig heeft is, is een ethernetkabel. Die geeft zowel de data als de stroom door. Technisch is het heel eenvoudig. Ook in zijn werking en installatie. Verplegend personeel is niet technisch opgeleid en heeft ook geen tijd voor ingewikkelde systemen. Die moeten de informatie heel eenvoudig aangereikt krijgen.”

De software zorgt ervoor dat de camera slechts een select aantal gebeurtenissen registreert. Daarmee is ze feitelijk een sensor geworden. De privacy van de patiënt is volgens De Geus gegarandeerd. „Hij registreert alleen de gebeurtenissen die risico's kunnen opleveren. Alle andere opnames worden meteen weggegooid. Op het videoclippetje dat de verpleegkundige kan oproepen, is de patiënt niet te herkennen. Het is een soort spookbeeld dat je ziet.”

In de zorg wordt al met bewegingsmelders gewerkt. Het signaal zegt niet veel over de situatie in de kamer. De zorgverleners moeten dus bij elke melding naar de patiënt. De Geus: „Het kan zijn dat die alleen een arm of been buiten bed heeft

zorg biedt innovatie kans

als Nederland 17 procent in de onderzochte periode. Daarnaast worden mensen steeds ouder. Daardoor zijn er ook meer chronisch zieken. Dat vertaalt zich in de ontwikkeling van de zorguitgaven in Nederland: van bijna 80 miljard euro in 2008 tot ruim 94 miljard in 2013. Een gezin besteedt nu ongeveer een kwart van zijn bruto-inkomen aan zorg. Als de zorgkosten zo hard blijven stijgen, is dat in 2040 – wanneer de vergrijzing op zijn hoogtepunt is – 50 procent geworden.

Het Rijk geeft momenteel bijna 78 miljard euro uit aan zorg. Dat is 30 procent van de uitgaven door de rijksoverheid. Het huidige kabinet

zet de rem op deze groei van de uitgaven, onder meer door mensen langer thuis te laten wonen en zorgtaken over te hevelen naar gemeenten.

De bezuinigingsmaatregelen en hervormingen in de zorg maken dat de grootste negatieve effecten op de werkgelegenheid de komende jaren komen. Veel zorgaanbieders gaan snijden in het personeelsbestand en mensen in de zorg moeten meer werk verrichten. Vanwege de onzekere toekomst bieden zorginstellingen vaak tijdelijke, flexibele contracten aan en worden minder mensen aangenomen. Zij kiezen er bovendien steeds vaker voor mensen thuis te laten verzorgen in plaats van hen

op te nemen. Dat leidt ook tot leegstand in de tehuizen en gedwongen ontslagen.

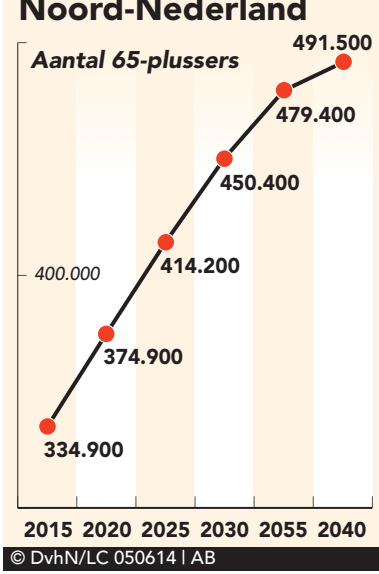
Desondanks dreigt op de lange termijn juist een gebrek aan personeel in de zorg te ontstaan doordat veel werknemers met pensioen gaan er minder afgestudeerden zijn om de vrijgekomen vacatures in te vullen. De groeiende zorguitgaven bieden echter ook kansen voor ondernemers met innovaties op het gebied van preventie, dienstverlening en techniek die de zorgkosten kunnen drukken. Te denken valt aan de voedingsindustrie (gezonde voeding), bouw (aangepaste woningen met technische hulpmiddelen) de it-

sector (zorg, begeleiding en monitoring op afstand, gezondheidsvoorziening via internet) en combinaties met andere bedrijfstakken (schoonmaakbranche, beveiliging).

Omdat de zorg in het Noorden relatief groot is, heeft de regio een sterke behoefte aan dergelijke innovaties. Het biedt bovendien grote kansen om innovaties te exporteren. Daarmee kan ze een belangrijk bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling van de regio.

Geert Visser is adviseur bij het bureau E&E advies

Vergrijzing in Noord-Nederland

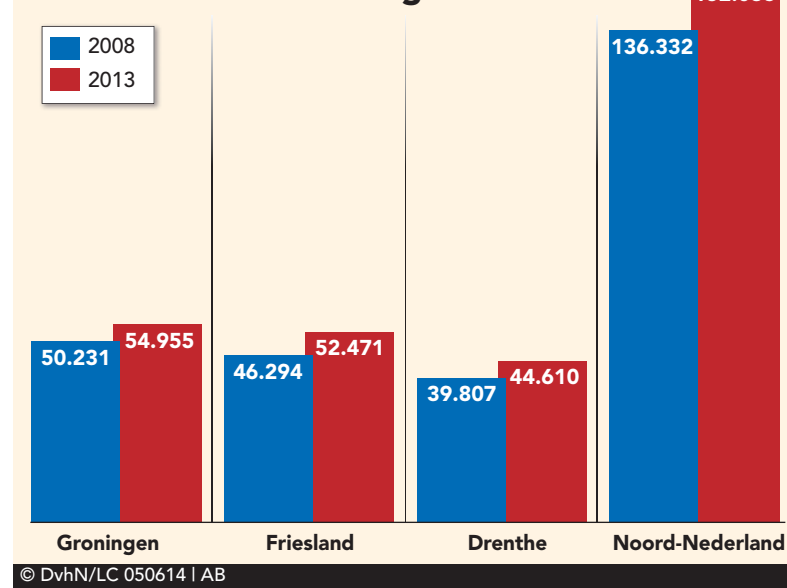

nachtronde overbodig

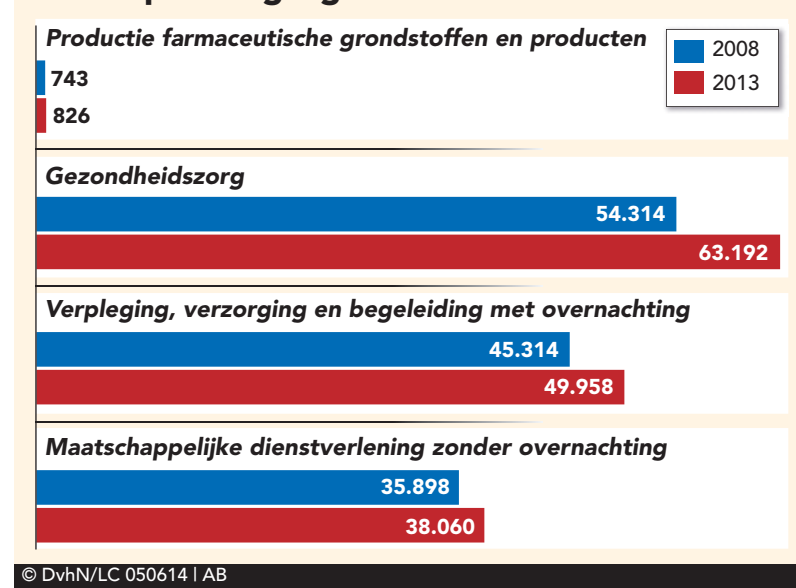

▲ Eugène de Geus met de SOS: „Technisch is het heel eenvoudig.” Foto Marcel Jurian de Jong

Aantal banen in de zorg

Banen per zorgsegment in Noord-Nederland

Avics brengt zorg en ict bij elkaar

SmarterVision brengt SOS op de markt met OpenXS uit Terwispel. Een van de eerste bedrijven die SOS adviseert en installeert is Avics in Tynaarlo. Dat bedrijf speelt voor de zorgsector naar ict-technieken die verzorgend personeel en de cliënt dienen. „Technieken die de verzorger ontlasten zodat hij plezier in het werk houdt, maar die ook de cliënt zo veel mogelijk vrijheid en zelfstandigheid geeft”, zegt Peter Eggens (51), senior advisor van Avics. „We ontwikkelen dus zelf geen software, maar zoeken naar bedrijven – vaak start-ups – die iets nieuws hebben ontwikkeld en niet precies weten hoe ze daar verder mee moeten. Het gebeurt ook wel dat zorginstellingen ergens een oplossing voor zoeken en ons daarvoor vragen. Wat wij wel doen is dat we die nieuwe ict integreren in de systemen waar de zorginstelling al mee werkt. En zoals in het geval van SOS regelen we ook de borging en de services.”

De techniek kan volgens Eggens mensen helpen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven. Hij noemt als voorbeeld een toepassing waarmee een instelling ouderen via de tablet of smartphone nuttige informatie en faciliteiten biedt. Eggens: „Ze kunnen contact onderhouden met de zorginstelling, kijken hoe hun medicatie eruit ziet, maar ook wat er die avond bij de zorginstelling in de buurt op het menu staat. Dan kunnen ze afwegen of ze daar gaan eten. Zie het maar als een digitale buurkrant. We werken het liefst met 'open sources' zodat het voor de buurtsuper niet te duur wordt zijn advertentie erop te zetten.”